

Üle-eestiline laste ja noorte
eksliibrisekonkurss

Mina, raamat ja eksliibris

RARA EESTI RAHVUS-
RAAMATUKOGU

< AJALOOMUUSEUM >

Mida tähendab sinu jaoks
RAAMAT?

Foto: freepik.com

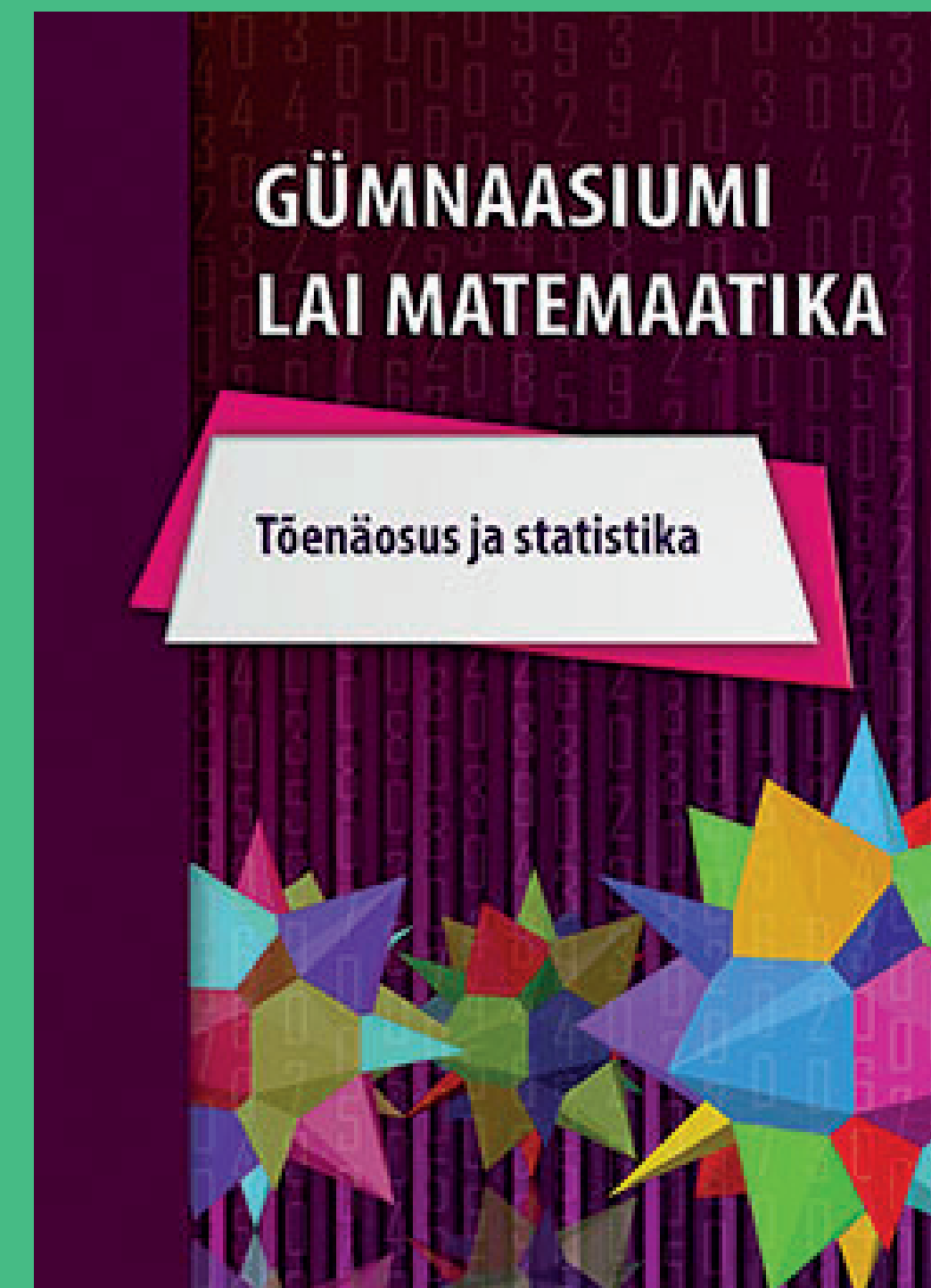
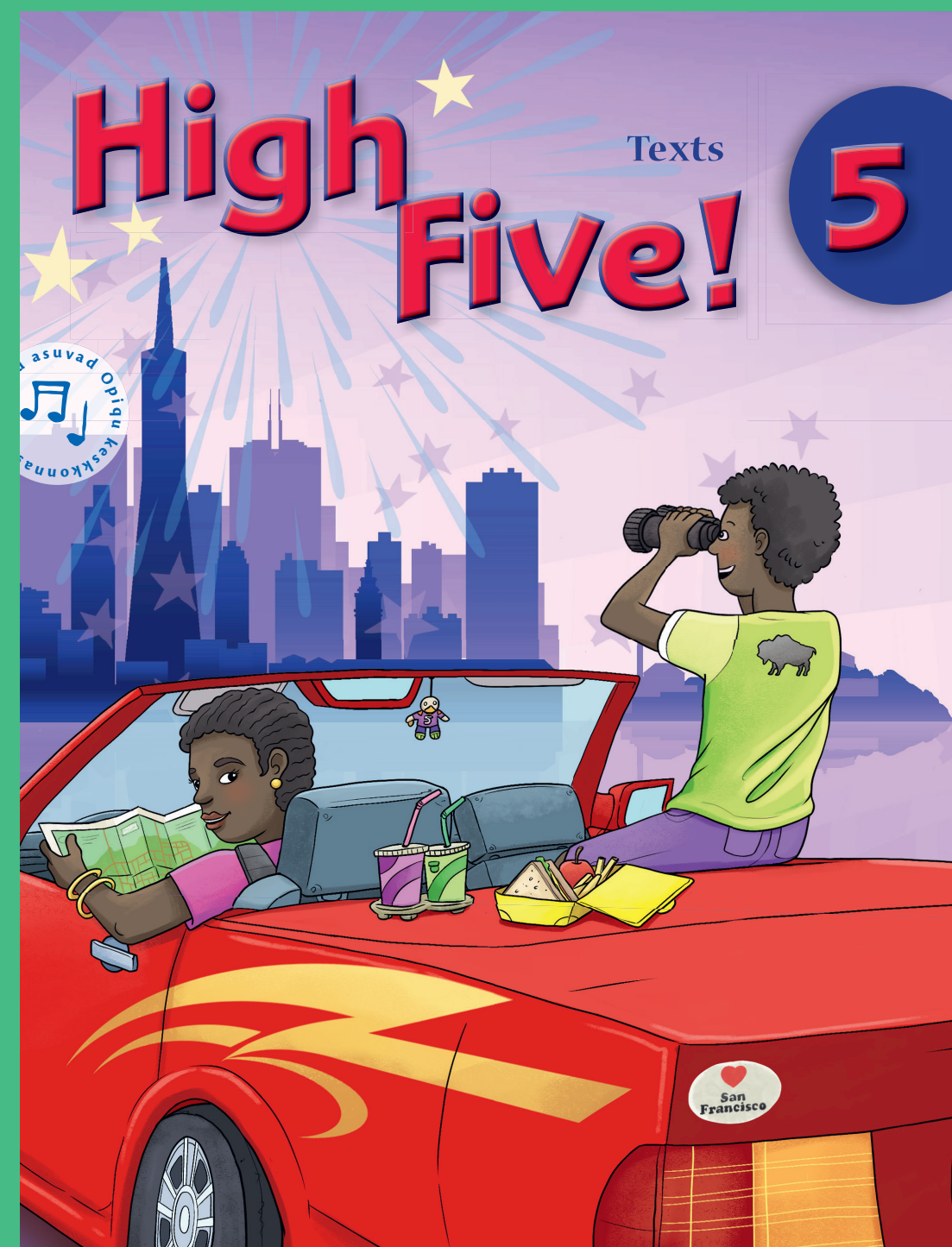
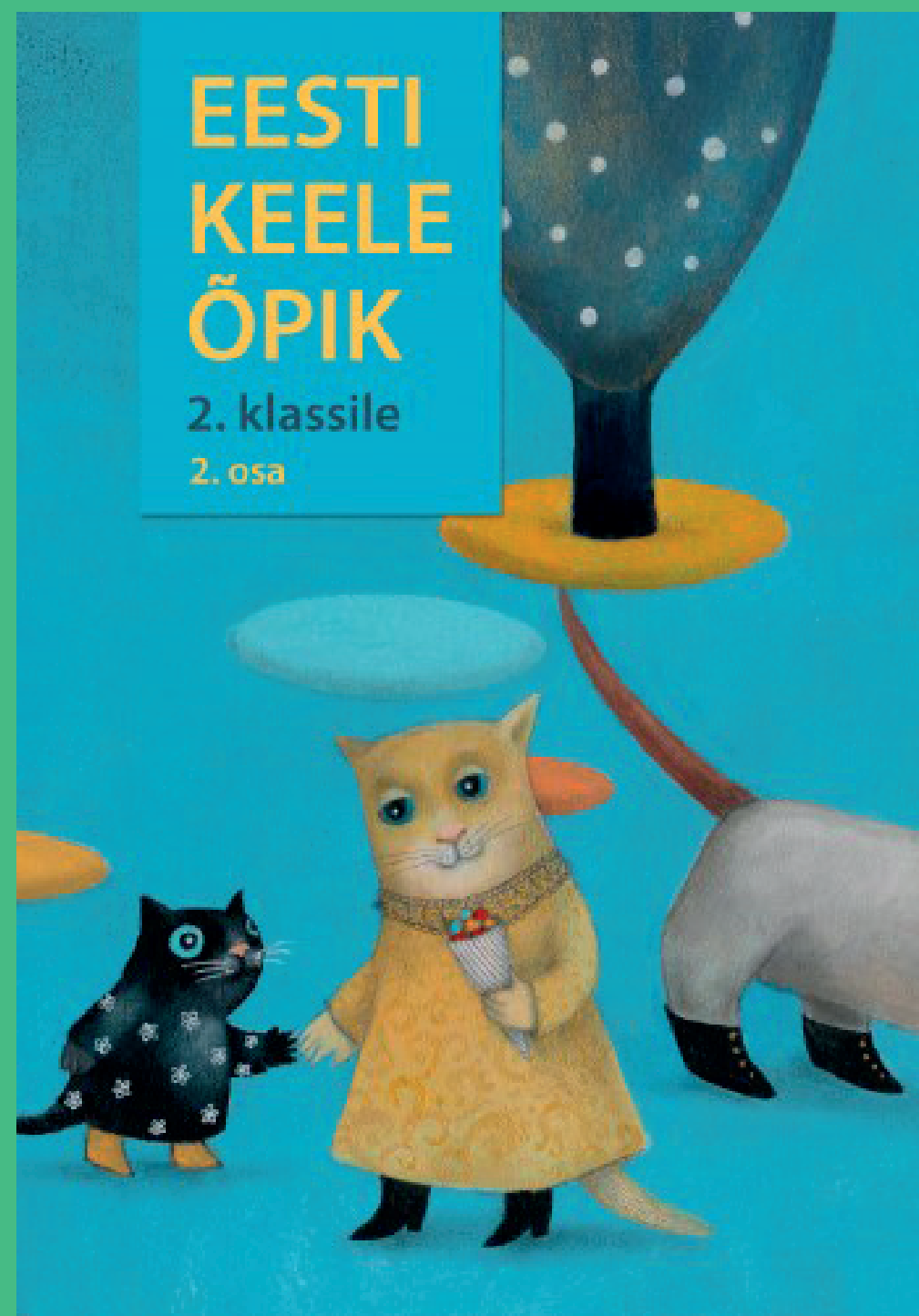
2025. AASTA

on kuulutatud Eestis raamatuaastaks, mil kõikvõimalikel viisidel korratakse üle, et raamat on tarkuse allikas ning eestikeelse hariduse ja kultuuri nurgakivi.

Arutle, kelle raamat see on? Kas autori või ka lugeja oma?

Kuidas märgid ära selle, et õpik kuulub ajutiselt sulle?

Avita kirjastuse õpikud

Kas sul on
mõni päris
oma raamat?

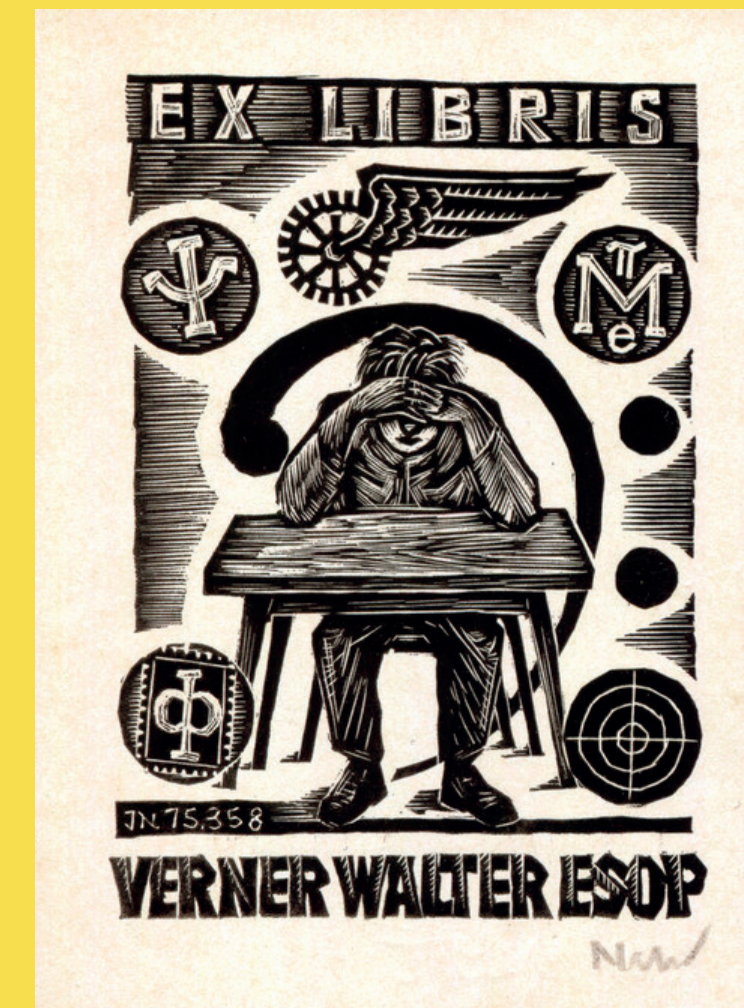
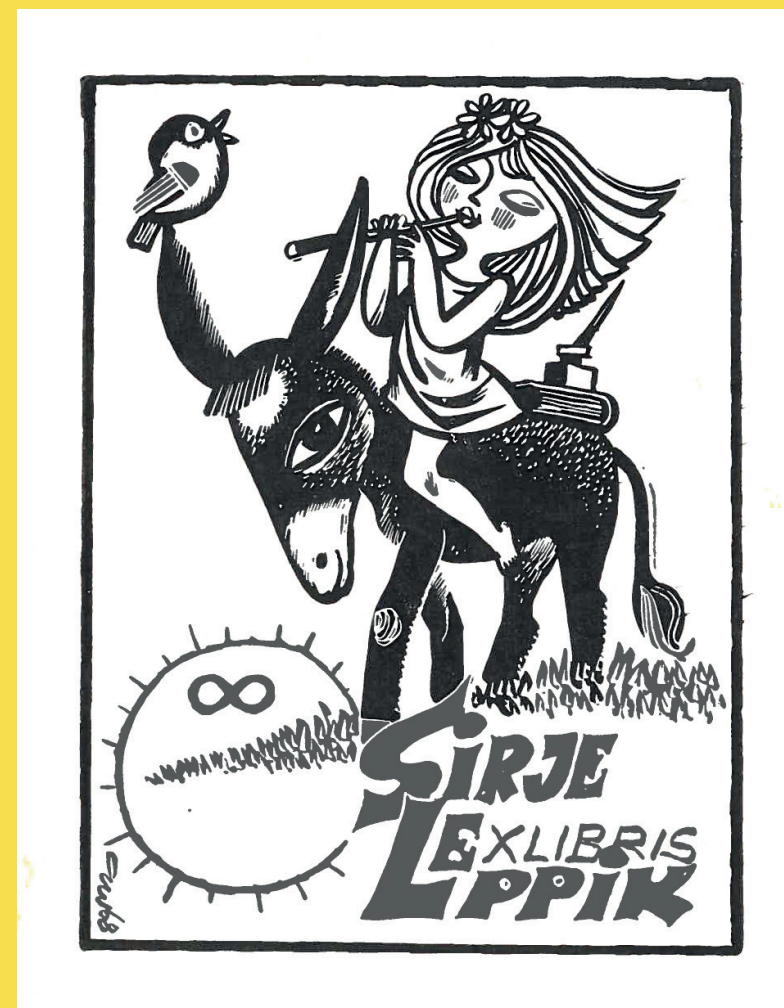

Foto: freepik.com

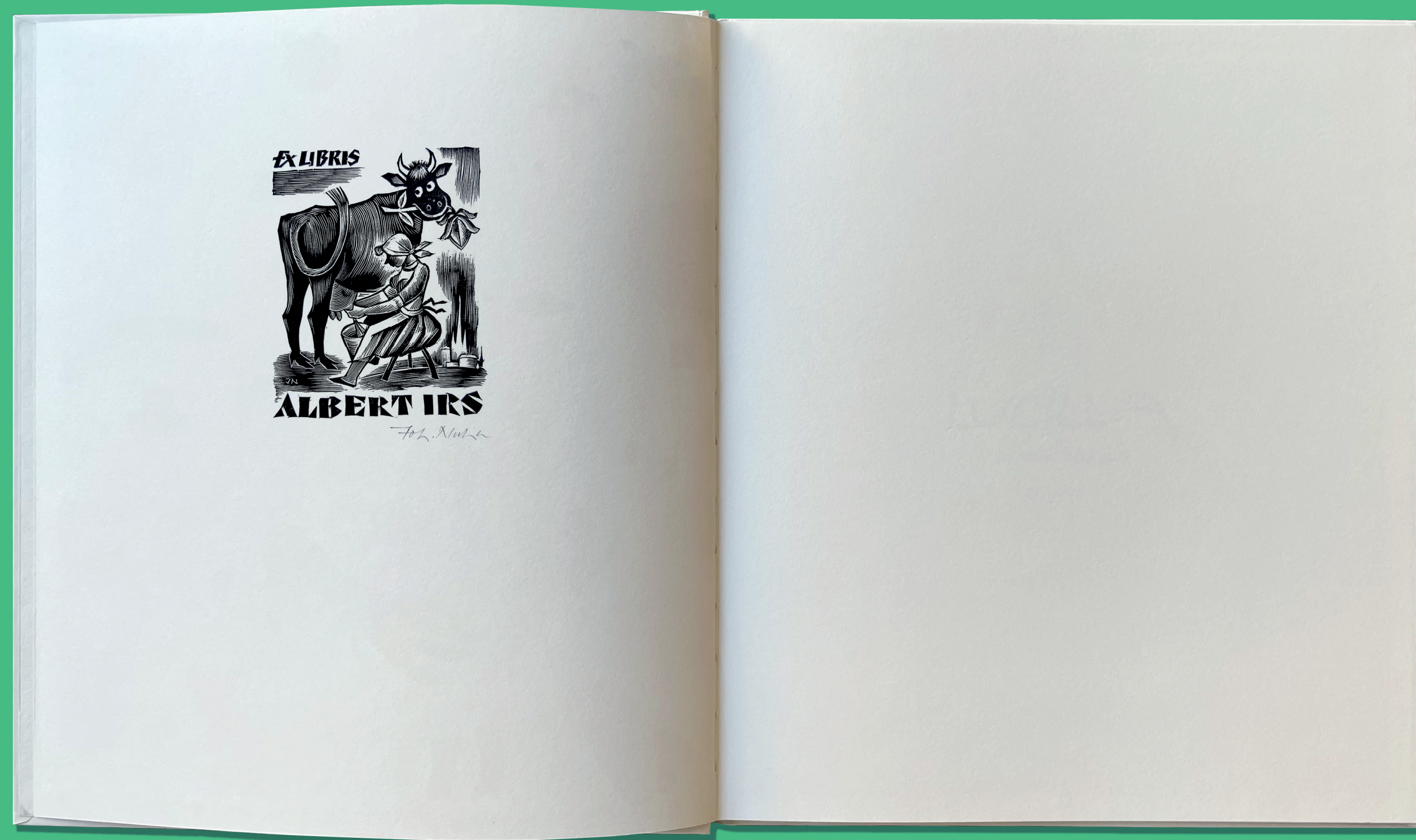
Mida teha, et teised mõistaks,
et raamat on **SINU OMA?**

Sa võid teha oma raamatu
mürgistamiseks eksliibrise!

MIS ON EKSLIIBRIS?

EKSLIIBRIS on kunstiliselt kujundatud leheke, millel on raamatuomaniku nimi ja mis kleebitakse teose sisekaanele.

EKSLIIBRISE ÜLESANNE ON

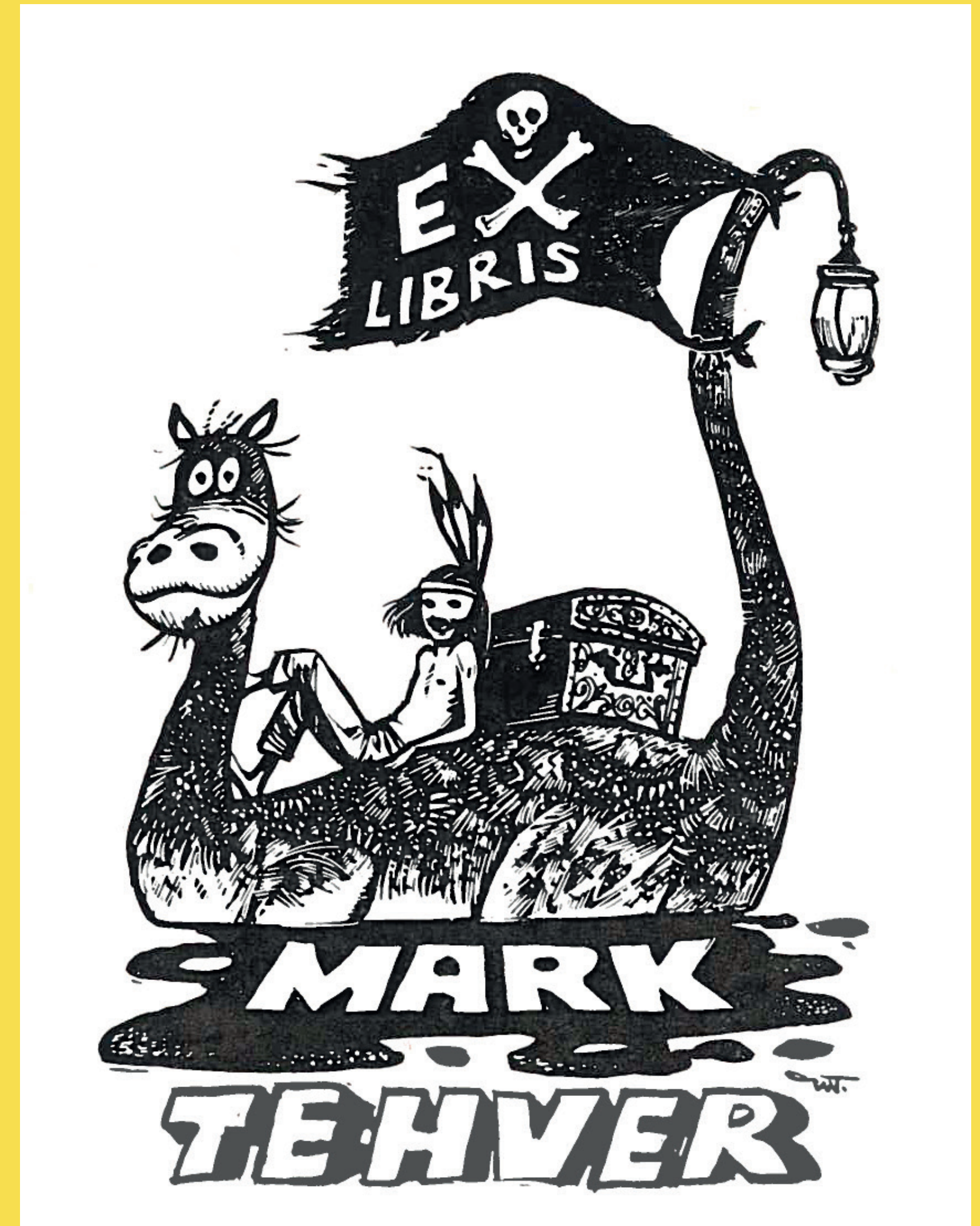
kaitsta raamatut kaotsimine
või varastamise eest.

Millest **EKSLIIBRIS** koosneb?

1.

2.

3.

EKSLIBRIS KOOSNEB:

1. sõnast *ex libris* (ladina keeles „raamatute seast“),
2. omaniku nimest,
3. omanikku iseloomustavast pildist.

Mis sa arvad, mis tehnikas

EKSLIIBRISED

tavaliselt tehakse?

Ekstremised tehakse tavaliselt
trüki- või graafikatehnikas,
sest nii on neid kerge paljundada.

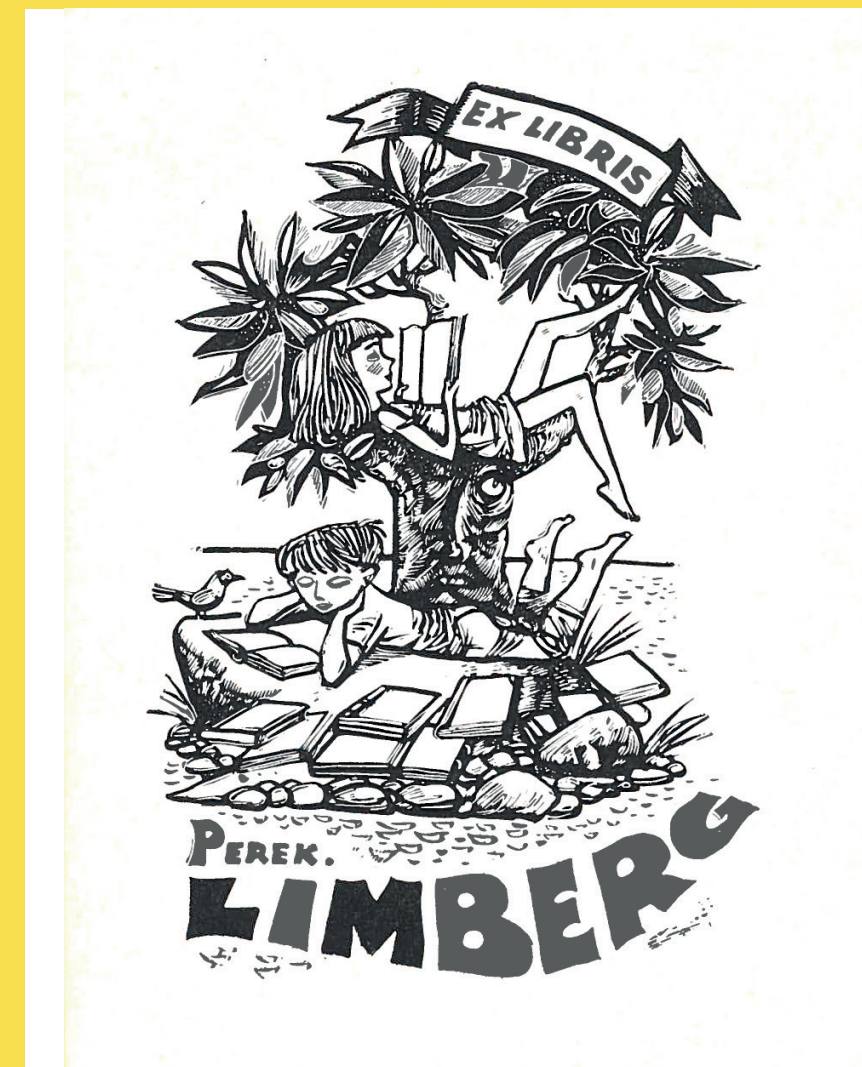
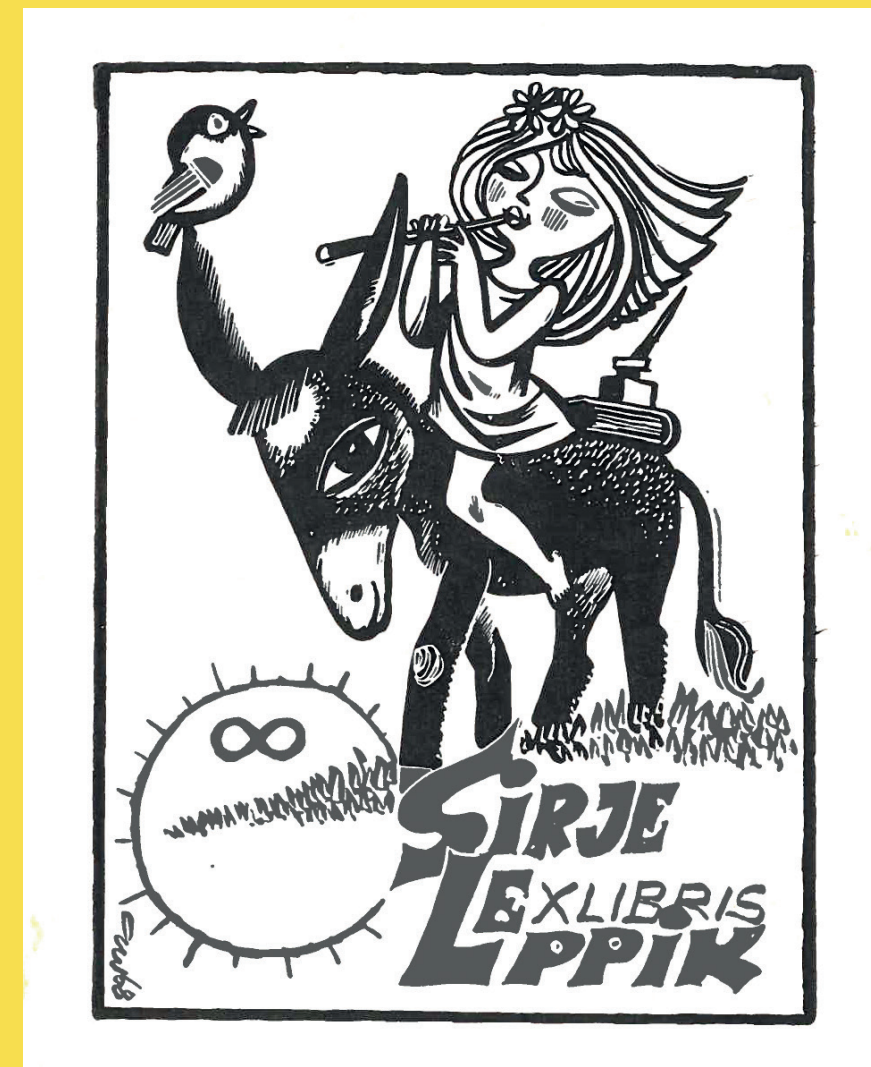
Kas oskad nimetada mõnd
trüki- või/ja graafikatehnikat?

KAS NIMETASID NEID?

- Kivitrükk
- Papitrükk
- Puulõige
- Vaselõige
- Linoollõige
- Ofort
- Litograafia

Eksliibrise võib lasta kujundada kunstnikul või teha ise.

Kes on see kuulus lasteraamatute illustraator,
kes on teinud need eksliibrised?

Õige vastus – **EDGAR VALTER.**

Kas sul on mõni Edgar Valteri raamat, mille tähistamiseks võiksid teha oma eksliibrise?

Või tahaksid sa hoopis kujundada eksliibrise Edgar Valterile?

Enne kui eksliibrist kujundama
asud, vaata Edgar Valteri loodud
eksliibriseid ja mõistata:

Kas Kalju Põldvere oli
maa- või linnapoiss?

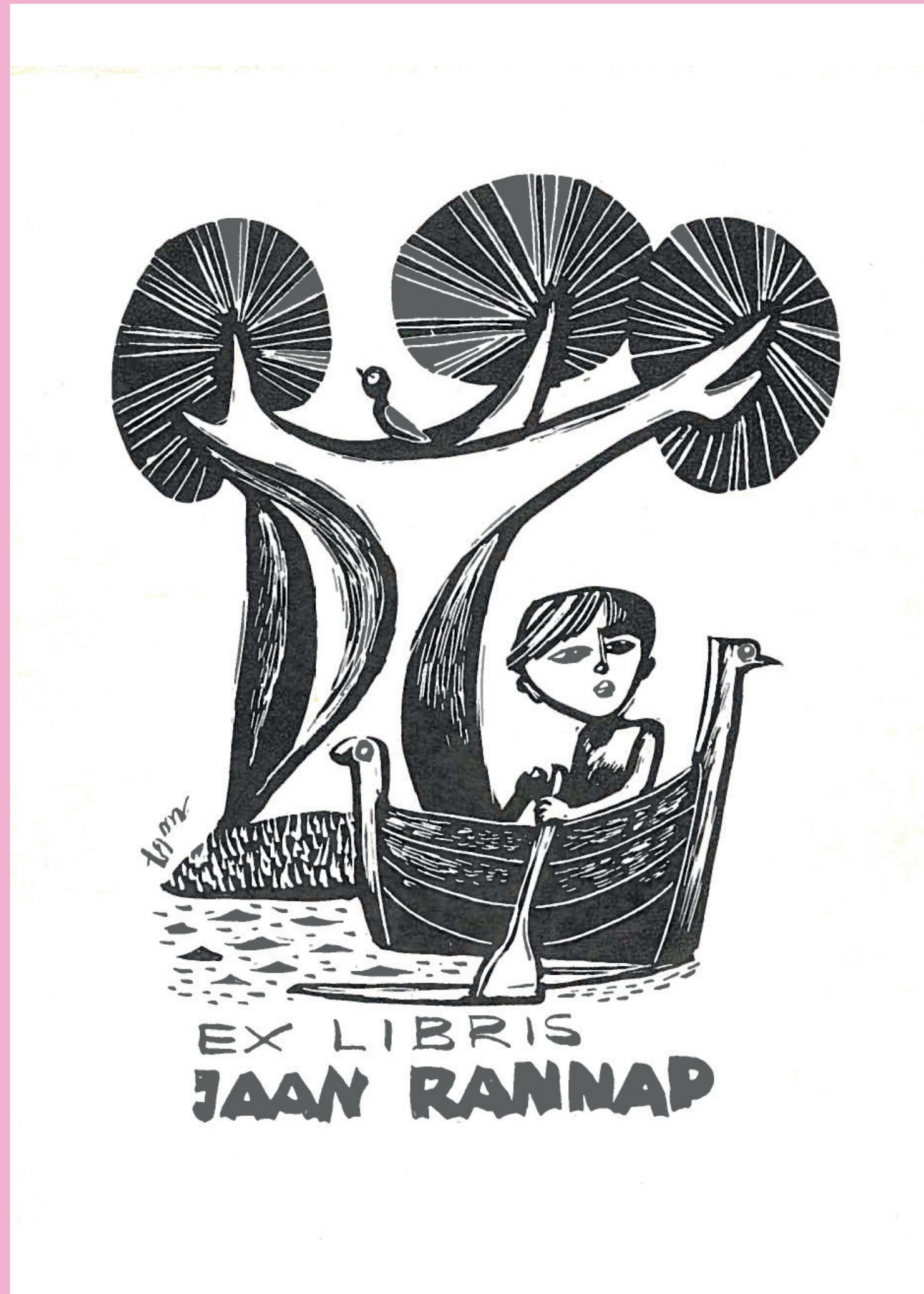
Milline tüdruk oli Sirje
Leppik ehk millest
ta huvitus ja mida
talle meeldis teha?

Mis iseloomustas
perekond Limbergi?

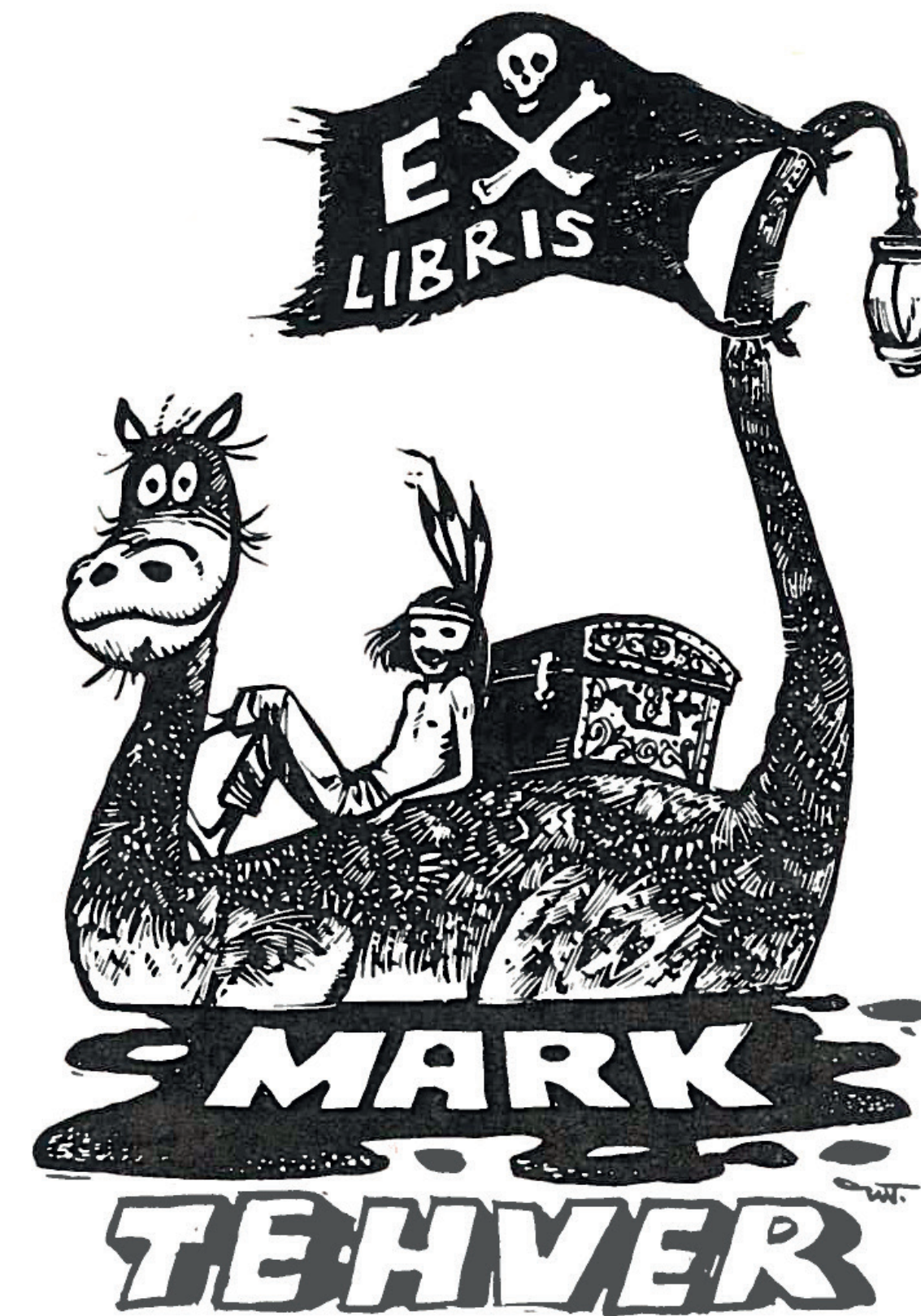

Millest räägib
meile Tiit Randla
eksliibris?

Mis sa arvad, miks on lastekirjanik Jaan Rannapi eksliibrisel poiss paadi, puu ja linnukesega?

Miks on Mark
Tehveri eksliibrisel
lohe, indiaanlane,
aardekirst ja
röövlilipp?

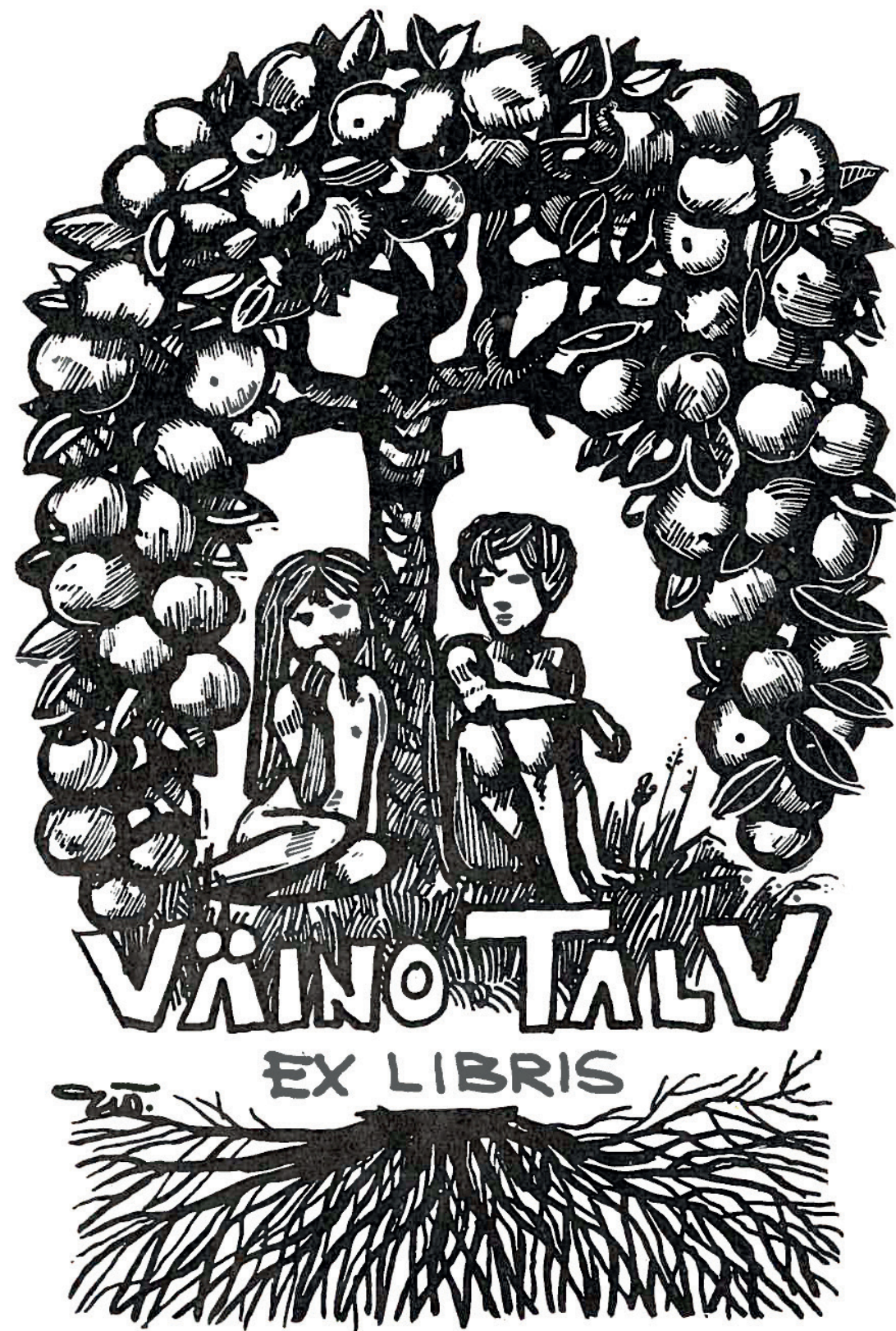
H. H. 4276. XI 85. 500. MB-10518

Milline poiss oli
Heino Kiik, kellest
sai tuntud kirjanik?

Milline tüdruk oli
Piret Saluri, suurena
tuntud tõlkija
ja diplomaat?

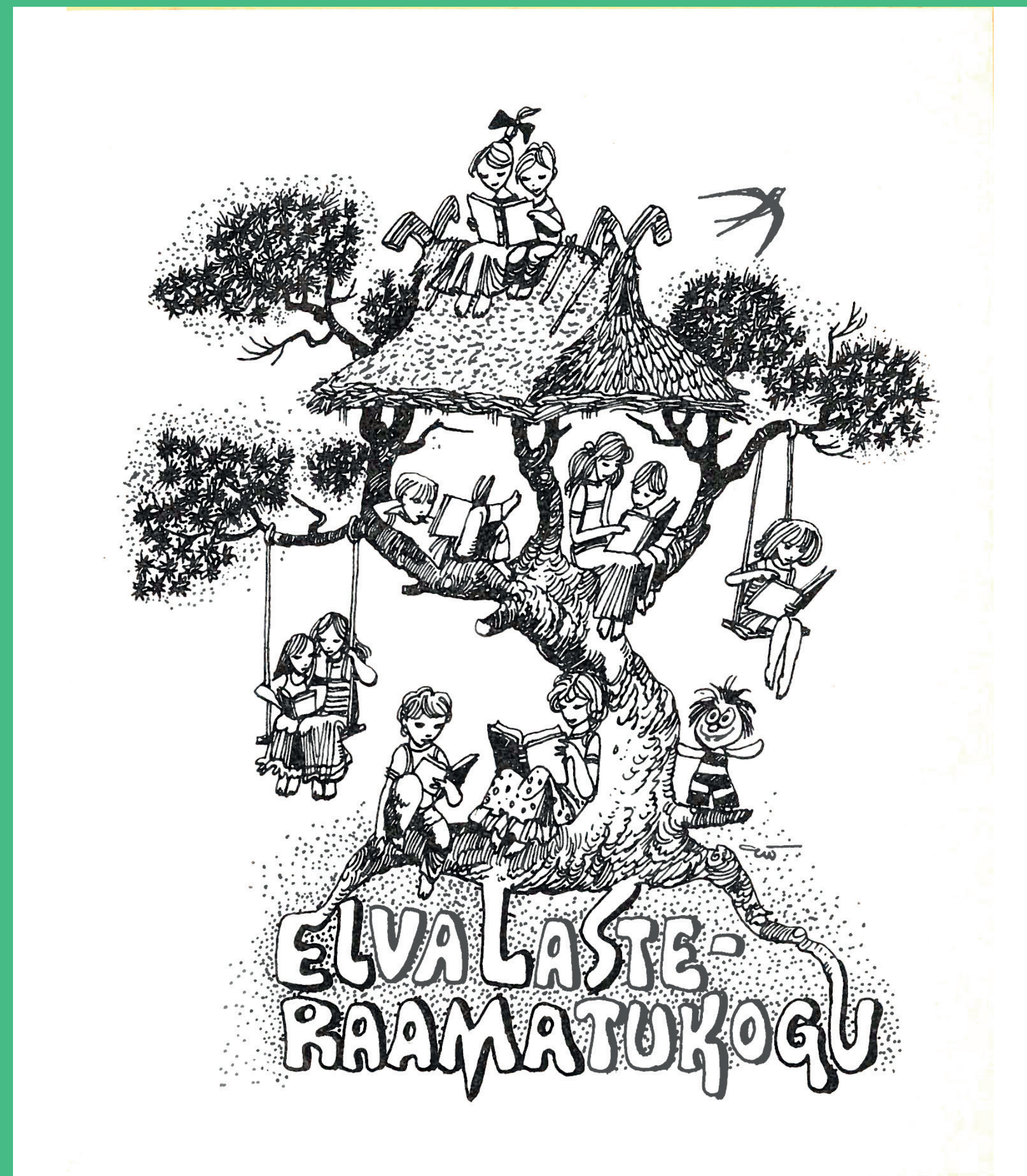

Millest kõnelevad
Väino Talve eksliibrisel
viljadest lookas
õunapuu, selle sügavad
juured ning kaks
noort inimest?

Millest kõnelevad
Benjamin Treijsi
eksliibrisel kaks
noort inimest, vana
puu ja maja, linnuke
ja päike?

Millest kõnelevad need Edgar
valteri kujundatud eksliibrised?

Eesti kunstnikud on kavandanud kümneid tuhandeid eksliibriseid, mida võib vaadata ka kui tillukesi ja isikupäraseid kunstiteoseid.

IGAL EKSLIIBRISEL ON OMA LUGU.

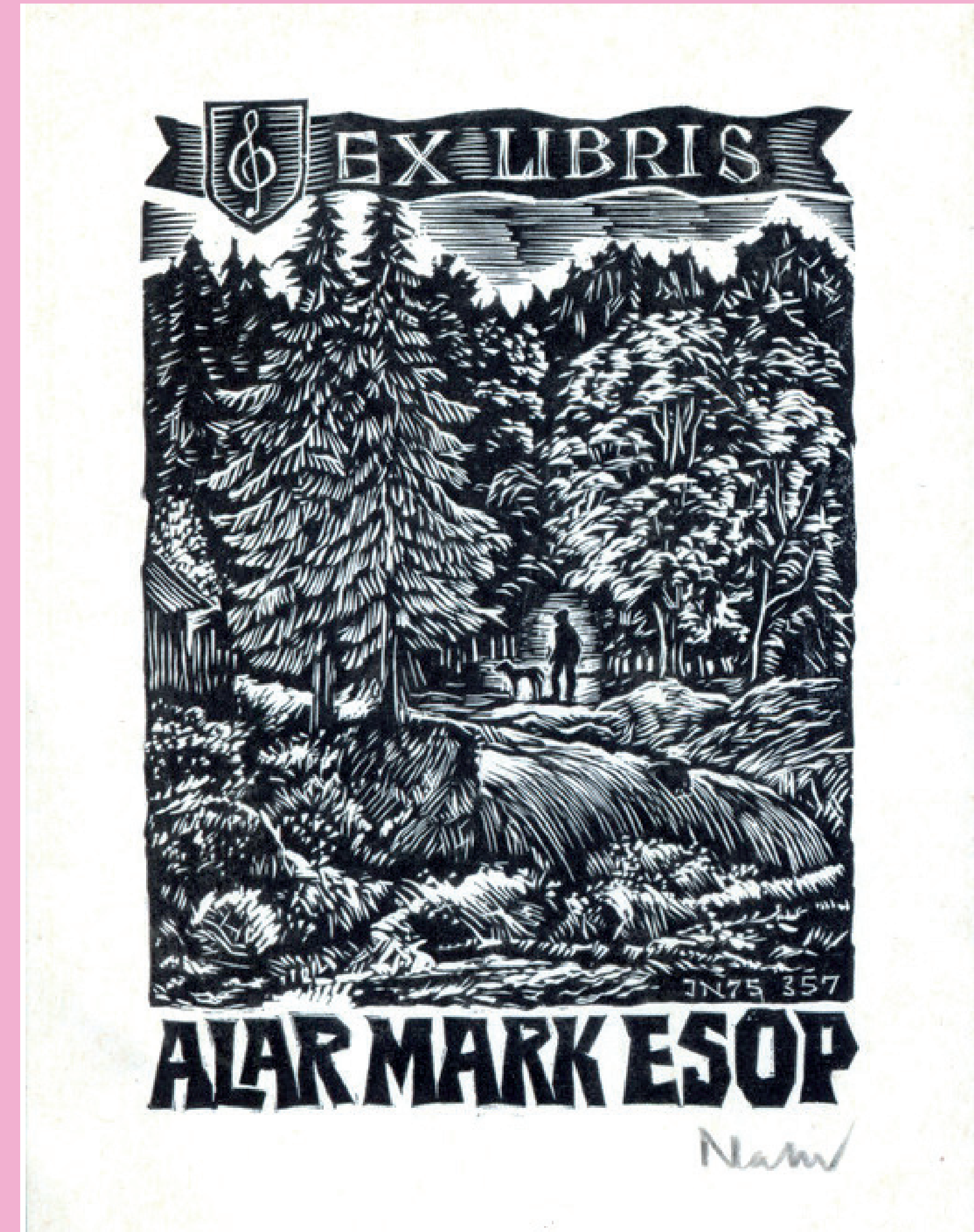
Loo sinagi oma lugu, kuid enne mõtle hästi järele, mis sind kõige paremini iseloomustab.

Kas nende piltide seas leidub mõni,
mis iseloomustab sind?

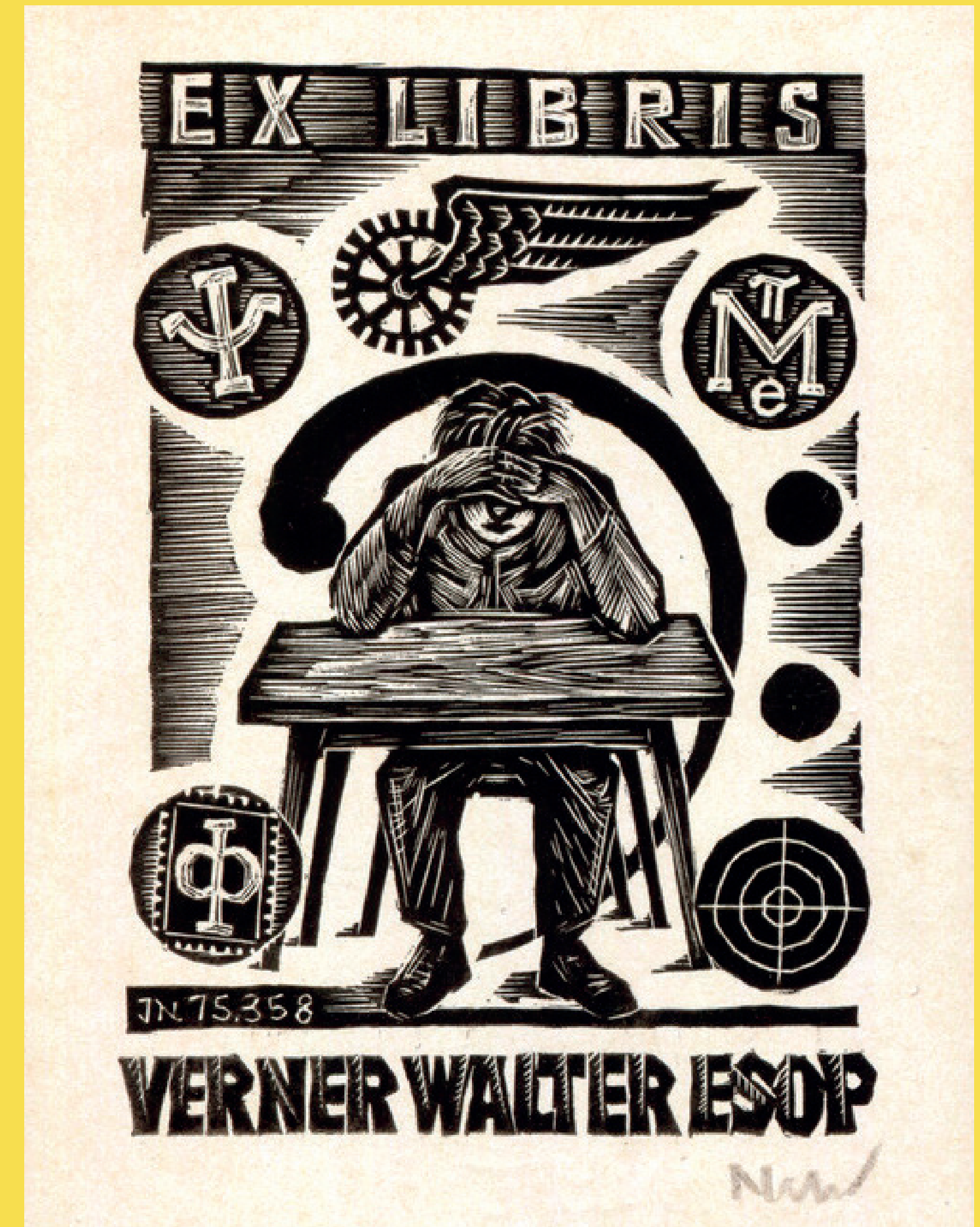
Vaata Johann Naha kujundatud eksliibrist ja arutle, milline väide iseloomustab Alar Marki, milline mitte!

1. Ta tegeleb muusikaga.
2. Ta armastab loomi.
3. Teda huvitab lennundus.
4. Ta kogub marke.
5. Talle meeldib viibida looduses.
6. Tal on koer.

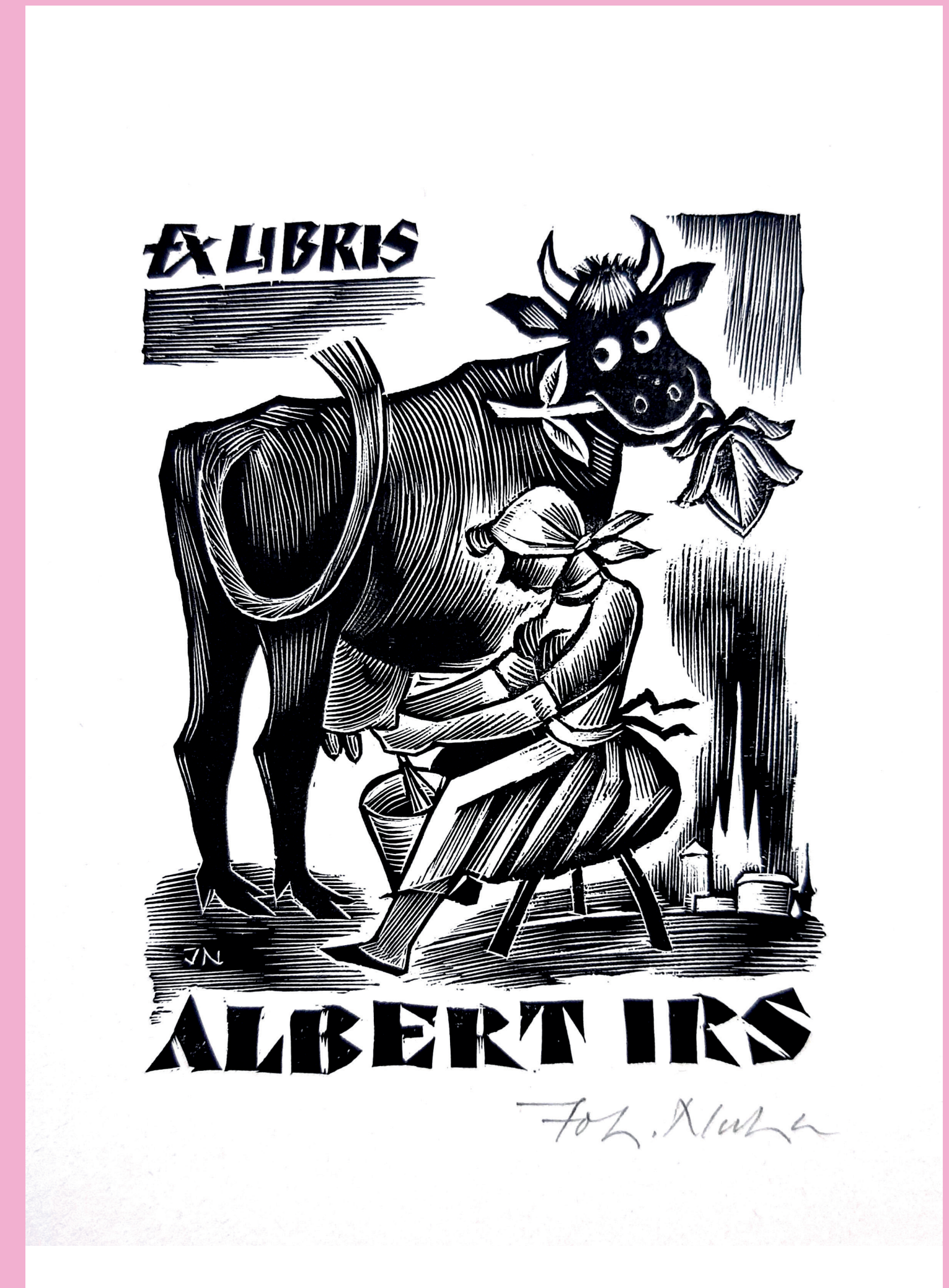
Vaata Johann Naha kujundatud eksliibrist ja nuputa, milline väide sobib Verner Walteri kohta, milline mitte!

1. Ta tegeleb muusikaga.
2. Ta armastab loomi.
3. Teda huvitab lennundus.
4. Talle meeldib viibida looduses.
5. Ta on hea matemaatik.
6. Ta harrastab täpsuslaskmist.

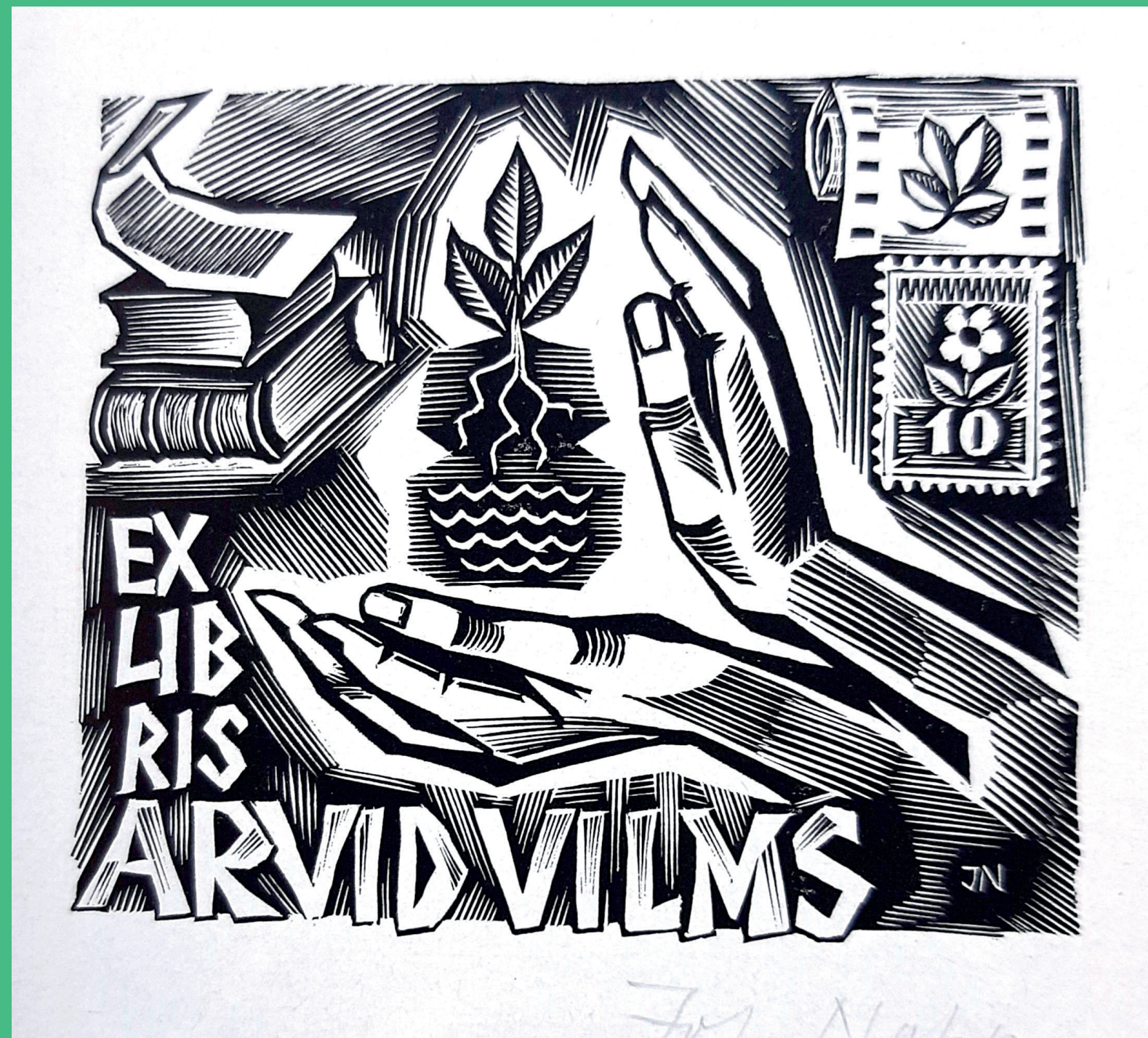
Vaata Johann Naha kujundatud eksliibrist ja nuputa, milline väide sobib selle omaniku kohta, milline mitte!

1. Ta tegeleb muusikaga.
2. Ta armastab loomi.
3. Tal on hea huumorimeel.
4. Ta on pärit Kohtla-Järvelt.
5. Ta tegeleb piimandusega.
6. Ta on hobilendur.

PROOVI VEEL!

Mida saad raamatuomaniku kohta tema eksliibrise järgi öelda?

VALI, KELLELE EKLIIBRISE KUJUNDAD!

Iseendale?

Ajaloolisele isikule?

Projektile
“Eesti raamat
500”?

Lemmikkangelasele?

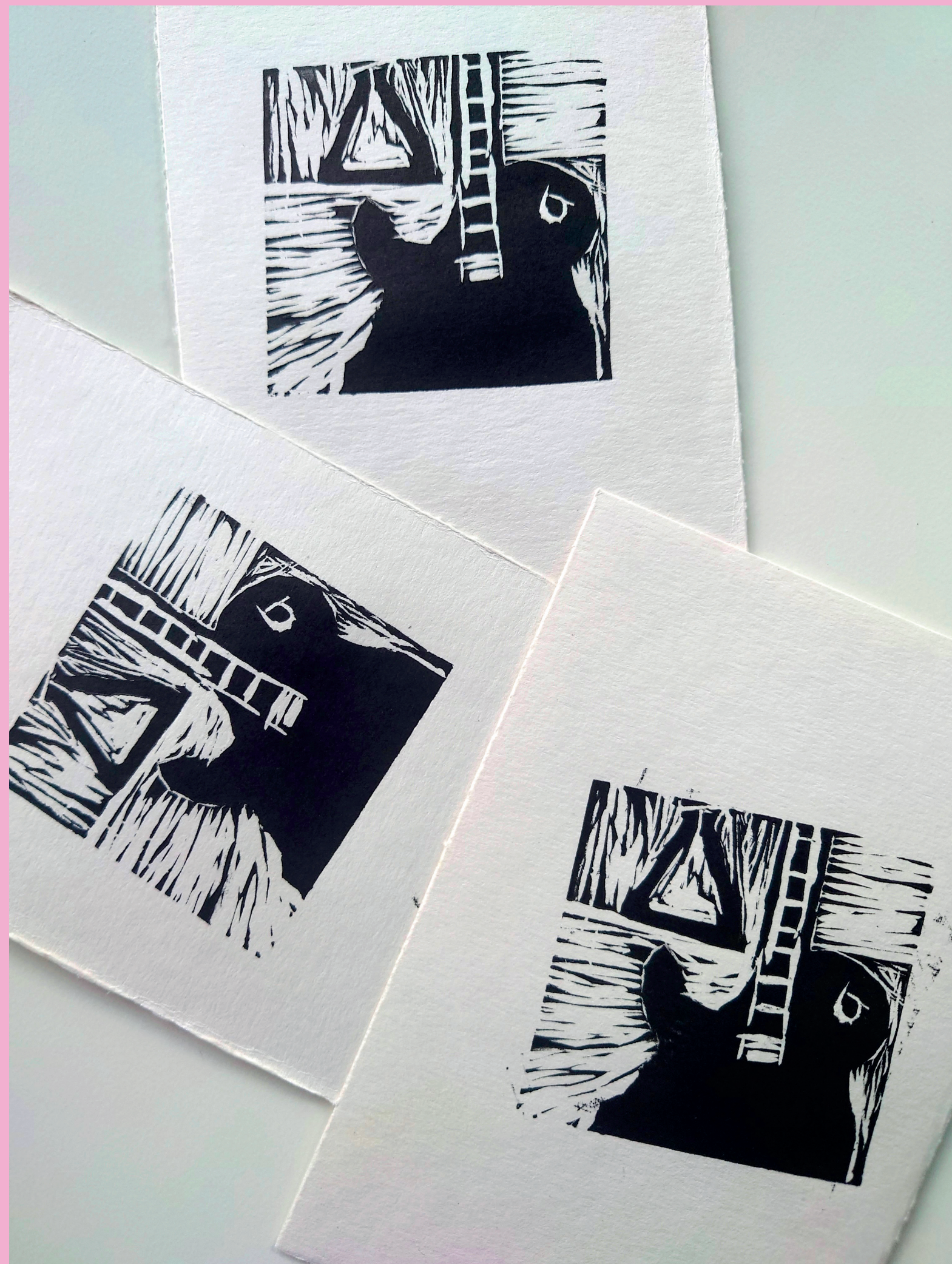
Mis võiks olla selle
eksliibrise peal?

Mõnele koolile, asutusele
või organisatsioonile?

Perekonnale?

Kui oled otsustanud, kellele eksliibrise teed ja mis võiks olla eksliibrise peal, siis:

- 1.** Vali tehnika, milles eksliibrise teostad.
- 2.** Joonista kavand(id) mõõtkavas 1 : 1.
- 3.** Kanna kavand trükiplaadile – peegelpildis!
- 4.** Valmista trükiplaat.
- 5.** Trüki mitu tõmmist, katseta.
- 6.** Vali õnnestunuim.
- 7.** Vormista vastavalt juhendile ja saada konkurss-näitusele!

TRÜKIGRAAFIKA on trükiplaadi abil tõmmiste (s.o paberile trükitud töö) saamine.

Enne lõpliku kavandi joonistamist on hea teada trükiplaadi täpset suurust ja kuju.

Koolis kergemini kättesaadavateks
tehnikateks on **LINOOLLÕIGE**,
KUIVNÕEL (näiteks plastikplaadil ja
naaskliga), aga trükiplaadiks sobib ka
FOOLIUMKATTEGA mahlapakend vms.

Rõõmsat avastamist ka uute
tehnikate proovimisel!

Loe lisa:

www.trykitehnikad.weebly.com

www.graafika.ee/stuudio/tehnikad

TEHNIKA: LINOOLLÕIGE

... on kõrgtrükk.

Sellel trükivad plaadi kõrged kohad.

Need kohad, mis lõigatakse
noaga plaadist välja, jäävad
tõmmisel valgeks.

LINOOLLÕIKE VAHENDID:

- linoöl;
- linoollinoad;
- trükivärv;
- valts (rull) värvi kandmiseks trükiplaadile;
- paberid tõmmiste tegemiseks;
- trükipress/lusikas vms trükkimiseks.

Loe lisa:

<https://youtu.be/2PtUWMojapo?list=RDCMUCwvYqIELq--BqrLFCUlikQ0> (inglise keeles, 20 min)

TEHNIKA: KUIVNÕEL

... on sügavtrükk.

Tõmmisel jäävad valgeks need osad, mida ei ole kraabitud, ja jooned sinna, kus on vaod.

Plaadile tõmmatakse graveerimisnõelaga vaod. Plaat kaetakse värviga nii, et värv jääks vagudesse. Seejärel pühitakse kraapimata osadelt värv maha.

KUIVNÕELA VAHENDID:

- plaat (metall, paksem plastik, CD-plaat jne), mida saab kriimustada;
- graveerimisnõel, naaskel, nuga vms;
- trükivärv;
- paberid tõmmiste tegemiseks;
- trükipress/lusikas vms trükkimiseks.

Loe lisa:

<https://youtu.be/hTH5TkPUYDO>

<https://youtu.be/IGnQWSqWGtU> (inglise keeles, 20 min)

TEHNIKA: “TETRAPAKITRÜKK”

... on sügavtrüki ja kõrgtrüki
kombinatsioon.

TETRAPAKITRÜKI VAHENDID:

- fooliumikihiga kartong, mida saab kriimustada;
- trükivärv;
- paberid tõmmiste tegemiseks;
- naaskel;
- trükipress/lusikas vms trükkimiseks.

Vaata lisa:

<https://www.instagram.com/reel/Clz-EE4KaHt/?igshid=MDJmNzVkJmY%3D&epik=dj0yJnU9aXppaS1OaFN5bVhkRFBmM1dhMUQ1ek8wWmFVV3JyTkUmcD0wJm49Zk85QXQ3a0JOY0dBU1pxaWxZSDh3dyZ0PUFBQUFBR2F5QWxN>

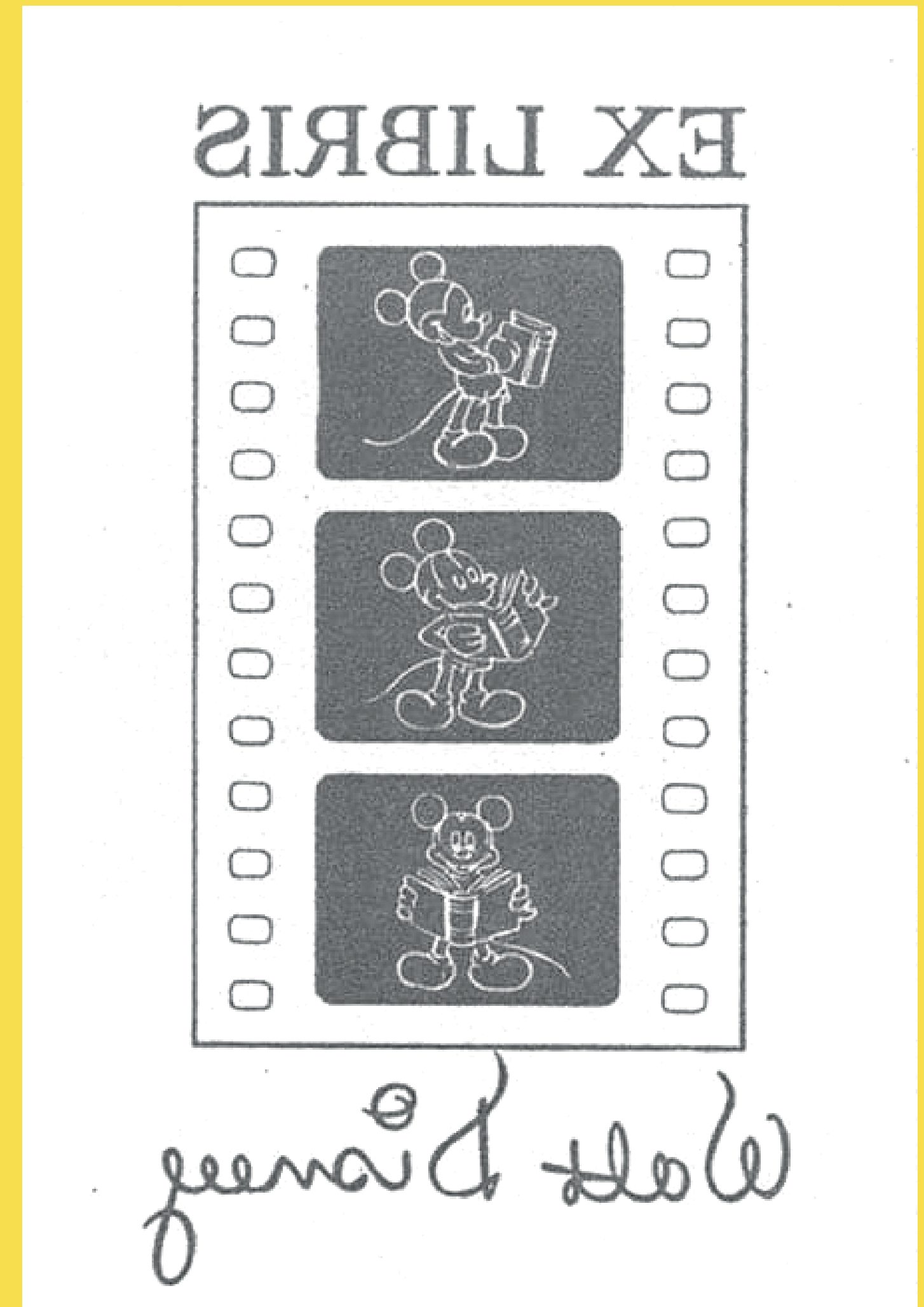

NIPP :)

Trükkides jääb värv paremini paberile, kui paber on eelnevalt niisutatud, aga enne trükkimist liigne vesi kuivatatud (paber ei läigi enam).

Kanna kavand trükiplaadile
peegelpildis, siis jääb tõmmisel
kiri õiget pidi ja loetav.

**Kuidas saab kiiresti
kontrollida, kas plaadil
on tähed õigesti
peegelpildis?**

JAH, MUIDUGI, PEEGLIGA!

Kontrollida saad ka nii, et vaatad kavandipaberit vastu valgust tagantpoolt.

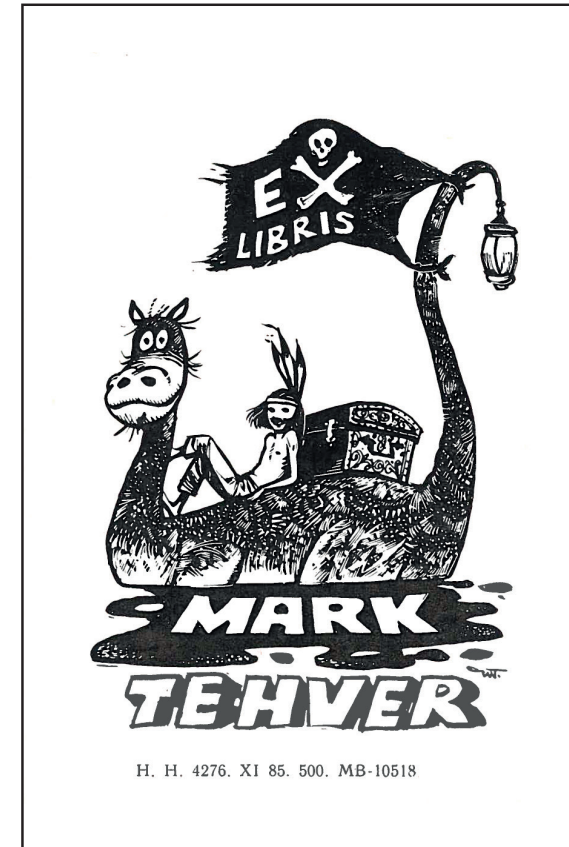
Väga oluline on konkursitöö õige vormistamine.
Vaata konkursi **"MINA, RAAMAT JA EKSLIIBRIS"**
tööde vormistamise näidist!

ESIKÜLG

Töö on vormistatud
A4 formaadis
paksemale
paberile (120 g).

Eksliibris on kleebitud
vertikaalse A4 lehe
ülemisele poolele.

Trükitud eksliibrise
maksimaalne suurus
on 10 x 15 cm.

ENN MUSTIKAS, 10-aastane,
Juhendaja: Kairi Maasikas
TALLINNA PRANTSUSE LÜTSEUM
LINOOLLÕIGE, 2024

Natquid ma quis essum, sunt amus ma qui debet magnam ute
exceptiis et voluptia doloribea volorib erferume cumquo exped
que seque volupis rem voluptatibus aciam net et doluptaturio que
volorib. Aboribea posande conet quiatium rem. Niate viduntium
quam faceris et etur, quatur.

TAGAKÜLG

Töö tagumisele
küljele kleebi silt
enda ja juhendaja
andmetega:

Autori nimi, kool,
klass, e-posti aadress
ja telefoninumber.

Juhendaja nimi, kool,
e-posti aadress ja
telefoninumber.

AUTOR:
Enn Mustikas,
4. klass, Tallinna Prantsuse Lütseum,
enn.mustikas@gmail.com, 56777854

JUHENDAJA:
Kairi Maasikas
Tallinna Prantsuse Lütseum,
kairi.maasikas@gmail.com, 54567891

Eksliibrise all on Times New Romani stiilis ja 20-punktises kirjas autori ja juhendaja nimi, lasteaia/kooli nimi, autori vanus, tehnika ja aastaarv.
Lisaks rööpselt joondatud lühike autorit ja ta tööd tutvustav tekst (maksimaalselt 10-12 rida). Lehe veerised on 2,5 cm.

Slaidiprogramm **MINA, RAAMAT JA EKSLIIBRIS**

Koostajad Tiina-Mall Kreem, Liis Reier ja Annikki Puur

Toimetaja Helery Piir

Keeletoimetaja Hille Saluäär

Kujundaja Kristina Tort

2024